

Om forfatteren til "Og lyngen den veg..."

Han var et symbol på sin by.

Lørdag den 30. april 1983 skrev Eyvind Lind i Bornholmeren.

Han var et symbol på sin by.

I min barndom havde Hasle by en særpræget personage, nemlig bødkermester politimanden, forfatteren, foredragsholderen, byrådsmedlemmet og forkæmperen mod misbrug af alkohol, Carl J.E.Aakerlund, eller slet og ret "Okkerlunj".

Han var manden, der gennem en menneskealder gjorde Hasle "berømt", for han var personen, der kendetegnede den stille by; Gulerøddernes by, staden med Hærrols grav, byen med en elskelig idyl og romantik.

Hasle kunne vel i Aakerlunds omtale ligestilles med den hollandske by "den Haag", hvor man lever et stille og tilbagesøgt liv, hvor man i sin tid gik i seng med hønsene, men samtidig står op med solen. Her lever en sund og flittig befolkning, der desværre fra tidernes morgen er kommet uden for de rammer, hvor man nu og da er blevet glemt, hvis man bl.a. ikke havde en mand som Aakerlund, der var repræsentanten for byen.

"Okkerlunj" symboliserede staden, for det var gerne ham, der gennem ord og tale fik mange til at rette blikket mod den charmerende by.

Carl J.E.Aakerlund var født den 16. maj 1883. Han kaldte sig altid selv for "en rønnahorra", men hans aner stammede fra Sverige. Fødselen fandt sted under et familiebesøg derover, og historiker, som han var, undersøgte han sin slægts historie i Sverige. Han kunne således følge stamtavlen til 1574, hvor slægten blev adlet og fik navnene Billesborg og Straale, fortæller han selv. Jeg husker ham endnu fra min barndom i Hasle. Der kom den ranke mand gående ned ad trappen fra den senere "Lille Thestue". Standsede en stund på fortovet for at tage omgivelserne i øjesyn, trådte derefter ud på Vestergade og vandrede med afmålte skridt til byens torv og ind på rådhuset, hvor han i mange år havde sin gerning som lovens håndhæver. Som supplement til sit arbejde som bødker søgte han stillingen som natbetjent. Det var i 1912, og i 1943 overgik han til den almindelige politistyrke med fortsat tjeneste i Hasle. Han gik gerne til sin tjeneste. Om han havde tjenestecykel, ved jeg ikke, men et særligt kendetegn ved personen var kasketens placering på hovedet. Man vil på billeder af ham lægge mærke til, at kokarden, der jo efter indlært soldaterreglement skal placeres i flugt med næsetippen, for hans vedkommende er kommet "en sned" til højre. For øvrigt var cykelpatrulje ikke almindeligt, for hans chef, senere overbetjent Arnoldus, foretog næsten altid sine tjenstlige pligter pr. gåben.

Begyndte tidligt at arbejde.

Ti år gammel begyndte han at arbejde på en fajancefabrik. Senere kom han til Møllers Keramik, og 12 år gammel blev han håndlanger for brostenslæggere. Det var et hårdt arbejde for den unge dreng, og ofte fik han huden slidt af fingrene, og ofte var han så træt, når han kom hjem, at han faldt i søvn, inden han fik spist.

Efter konfirmationen kom han ud at sejle, men det passede ikke ham rigtigt. Kosten var ringe, og behandlingen ikke bedre, og søsygen var ikke til at blive af med. Han kom derfor hurtigt tilbage til landjorden igen og blev vogterdreng. Den 1. januar 1898 tog han "sinj gjenkel unje arminj" og gik til Åkirkeby. Blandt de få ejendele, han medbragte, var to tøjere, han havde erhvervet af sin moder. Den ene købte han en pakke tyrkiske cigaretter for, og den havde han i sine gemmer hele livet igennem. I Åkirkeby skulle han i lære som bødker hos bødkermester Svendsen, og her fik han faktisk sit andet hjem – for mester og hustru var ejegode mennesker, som gav den unge lærling en god opdragelse og en rig læretid.

Efter udstået læretid gik han som svend på valsen. Fra Danmark drog han gennem Tyskland, og på turen arbejdede han her og der og lærte en masse han senere hen i livet fik gavn af.

Flytter tilbage til Hasle.

Så fulgte soldatertiden, hvor han aftjente værnepligten ved fæstningsartilleriet. Og da han fik det overstået, rejste han tilbage til Bornholm. Der var ikke meget at lave for en bødkersvend den gang, så han måtte tage fat på alt andet. Han blev således cementstøber, brolægger, bryggerarbejder, og som rørlægger var han med til at lægge hovedvandleddningen til Åkirkeby.

Da så 1. verdenskrig i 1914 brød ud, flyttede han tilbage til Hasle. Der var da kommet en stor eksport i gang af sild, og der var brug for tønder til denne eksport, hvorfor han nedsatte sig som mester i byen. Som supplement til sin forretning søgte han og fik stillingen som natbetjent i Hasle. Det var i 1912, og i 1943 overgik han til den almindelige politistyrke med fortsat tjeneste i Hasle. Tjenesten under sidste verdenskrig var en urolig tid med mange udrykninger, der ikke altid var lige morsomme, for mange af tyskerne og derefter russerne var ikke lige søde børn.

Indvalgt i byrådet.

Igennem sit lange liv kom han til at gøre sin by megen nytte, hvilket man også i høj grad påskønnede. Han blev formand for Håndværkerforeningen, i en periode var han forstander for Teknisk Skole, formand for Hasle Sygekasse, formand for den stedlige og bornholmerkredsens afholdsforening og medstifter og formand for bødtermestrene på Bornholm. Senere var han i tre perioder i ligningskommissionen.

Forfattervirksomhed.

Som forfatter skrev han bøgerne "Og lyngen den veg", "Bornholmerhistorier", "Mands vilje – mands værk", "Brogede blomster"; digtsamling, "I nat ringer klokkerne", en historisk roman, hvis emne er henlagt til Hasle – egnen på Lybækkertiden.

En god milsvej nord for den lille og ret ubetydelige skipperby Hasle, hvor de høje lerskrænter mødes med de første og vældige fremtoninger af granitfjeldet, strækker sig en dyb slugt ind fra havet. Stedet er Askebækken, hvor romanens hovedperson, Store Anna, boede.

I 1958 skrev han "Den gamle Købmandsgård i Hasle", tidsbillede, Grønbech & co. Hasle.

Af bornholmske komedier kan nævnes "Kjærlighed å rævastrajer", som i øvrigt var den første komedie på dialekt, som blev opført i Bornholms Hjemstavnsforening i København i september 1942. endvidere har han skrevet

"Strandgårdspibiana" og "For ære og frihed", der er blevet opført som friluftskomedie. Ligeledes har han skrevet utal af sange til festlige lejligheder, ligesom han var en flittig bidrager til de bornholmske dagblade, bl.a. vil huskes den dialektprægede "Lars Lævka". Mange af hans avisartikler var hovedsagelig af historisk art. Om denne interesse

fortæller han, at interessen for historie blev vakt, da han gik i skole. Aakerlund havde da en lærer, der var grundtvigianer, og han havde en evne til at fortælle historie, så de selv fik lyst til at efterforske historiske emner.

Aakerlund fortalte meget om, at han havde levet i en tid, hvor man kørte de fattige til graven på en trækvogn og sænkede kisten ved brug af et reb, medens der til de bedrestillede anvendtes hvide håndklæder. Han kunne erindre, hvordan fattighusmedlemmerne kom til byen i store skarer for at tigge til livets ophold. Aakerlund gjorde sig bemærket dels i det skrevne og dels i en meget omfattende foredragsvirksomhed at fortælle om den underjordiske hær, der lever på Bornholm, og som har samme betydning på Bornholm som Holger Danske på Kronborg.

Da svenskerne i 1627 angreb Nexø, var det de underjordiske, der slog angriberne tilbage. De havde både artilleri og infanteri og satte kun som betingelse for hjælpen, at en kristen mand skulle skyde først. I den svenske kaptajns beretning om det afslåede angreb mod Nexø, skal det efter sigende hedde, at han nemt kunne have indtaget byen, hvis det ikke havde været de rødhuede, der myldrede frem i tusindvis på stranden og affyrede hundrede skud hver gang, svenskerne afgav ét.

Den gamle Thestue.

Sidst i 40erne etablerede Carl Aakerlund sammen med sin hustru, Jenny, Den gamle Thestue i Hasle. Det var bødkerværkstedet, der i øvrigt også havde været afholdshotel, der blev omdannet til en hyggelig thestue med antikke møbler, pejs samt udsmykning af mange, gamle rariteter, som Aakerlund i årenes løb havde samlet. Det var hans kone, Jenny, der kom til at stå for thestuen, der snart blev berømt for sin hygge, ro og fine kop kaffe eller te. Jenny bagte selv, og i lune sommeraftener tog man den lune have i brug, ligesom også de private stuer måtte være et supplement, når trængslen blev for stor i sæsonen. Ikke alene turisterne følte sig tiltrukket af thestuens særegne atmosfære, men også bornholmerne fandt stedet charmerende og tiltrækkende.

Aakerlund og de underjordiske.

Aakerlund var en morsom og interessant mand at møde, og under sin foredragsvirksomhed kom han ud for lidt af hvert, for han holdt jo af at fortælle om disse bornholmske småfyre, og spurgte man ham så, om han troede på dem, så han med sine smilende øjne på én. En gang var han nær kommet galt af sted. Det var under den russiske besættelse i 1945. han holdt et foredrag i Rutsker om troldtøjet. På et vist tidspunkt begyndte publikum at le ad hans historier, men de tav hurtigt, da en kendt dame på egnen, en 82 – årig gårdmandskone, rejste sig op og meget alvorligt støttede Aakerlund med at sige, at der var virkelig ikke noget at grine ad, for alle og enhver vidste jo, at de underjordiske eksisterede.

Sputnik – salat.

Aakerlund kom godt ud af det med russerne. De var særdeles korrekte over for ham. Siden de russiske jorddrabanters opsendelse har russisk salat efter sigende fået navneforandring til Sputnik – salat. En dag skulle han på indkøb for sin kone, og blandt andet skulle han købe 150 gram Sputnik –salat. Skal det være Sputnik ét eller to, spurgte viktualiehandleren med et lunt smil. Ja, hvad er forskellen, spurgte Aakerlund. Det ved de da godt, svarede viktualiehandleren uden at foretrække en mine – der er jo hund i Sputnik to!